

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/160270,Narodowy-Dzien-Pamieci-Zolnierzy-Wykletych-materialy-prasowe-i-popularnonaukowe.html>
03.05.2024, 13:44

Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych - materiały prasowe i popularnonaukowe

Już po raz dwunasty obchodzimy Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych. Został on ustanowiony przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Prezydenta Lecha Kaczyńskiego. Ta inicjatywa, podtrzymana przez kolejnego Prezydenta, Bronisława Komorowskiego, została zrealizowana ustawą z 3 lutego 2011 r. O wprowadzenie tego święta zabiegał również prezes IPN Janusz Kurtyka. Przygotowaliśmy dla Państwa zdjęcia pochodzące z zasobu Archiwum IPN a także materiały popularnonaukowe dotyczące Żołnierzy Wyklętych, pochodzące z portalu przystanekhistoria.pl. W kolejnym komunikacie prześlemy listę inicjatyw Instytutu Pamięci Narodowej związanych z tym dniem pamięci.

Żołnierze 5 Brygady Wileńskiej AK - plut. Jerzy Lejkowski "Szpagat", plut. Zdzisław Badocha "Żelazny", plut. Henryk Wieliczko "Lufa", Białostocczyzna, 1945 r.

[Link do zdjęć z zasobu Archiwum IPN](#)

Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych przypada na 1 marca. Jest to rocznica zamordowania przez komunistów członków ostatniej, IV Komendy Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”, powojennego głównego spadkobiercy Armii Krajowej w walce o niepodległość. Właśnie tego dnia w 1951 r. w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie,

katyńskim strzałem w tył głowy zamordowano: Łukasza Ciepłińskiego, Adama Lazarowicza, Mieczysława Kawalca, Józefa Rzepkę, Franciszka Błażeja, Józefa Batorego i Karola Chmiela. Ich ciała komuniści zakopali w nieznanym do dzisiaj miejscu. Wciąż ich szukamy...

Poprzez Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych upamiętniamy wszystkich walczących zbrojnie przeciwko komunistycznej dyktaturze po zakończeniu II wojny światowej. Należy też wspomnieć o dziesiątkach tysięcy osób cywilnych wspierających antykomunistyczne podziemie zbrojne, które często oddały za to życie, jak będąca w zaawansowanej ciąży Stefania Zarzycka, która wraz z mężem udzielała schronienia m.in. Hieronimowi Dekutowskiemu ps. „Zapora” czy Zdzisławowi Brońskiemu ps. „Uskok”.

Historia Żołnierzy Wyklętych rozpoczęła się na Kresach, po tym jak Sowieci w lipcu 1944 r. wywieźli na Sybir ok. 10 tysięcy żołnierzy Armii Krajowej, z którymi kilka dni wcześniej wspólnymi siłami wypędzali z Wilna wojska niemieckie. Żołnierze V Brygady Wileńskiej AK pod dowództwem mjr. Zygmunta Szendzielarza „Łupaszki” uniknęli aresztowania przez NKWD i pomaszerowali na zachód, by później działać na terenach pojałtańskiej Polski.

Ostatni zabity przez komunistów Żołnierz Wyklęty to Józef Franczak „Lalek”. Został zastrzelony przez funkcjonariuszy komunistycznej bezpieki podczas obławy w 1963 r. To właśnie od daty rocznej jego śmierci, w Polsce i poza jej granicami, odbywają się 1 marca biegi „Tropem wilczym” na dystansie 1963 m. Ostatnim aktem zemsty komunistów na zabitym partyzancie było odcięcie mu głowy i przekazanie jej do Zakładu Medycyny Sądowej Akademii Medycznej w Lublinie.

Niektórzy z Wyklętych wzięli udział w antykomunistycznej opozycji solidarnościowej w latach 80-tych XX w., jak egzekutor WiN-u Roman Lipiński, który w latach 50-tych wyszedł na wolność z celi śmierci, a po wprowadzeniu stanu wojennego brał udział w najtrudniejszych akcjach „Solidarności Walczącej” czy wnuk zamordowanego 1 marca 1951 r. Adama Lazarowicza – Romuald Lazarowicz, który już 13 grudnia 1981 r. wydrukował, prawdopodobnie pierwszą w Polsce, gazetę konspiracyjnej Solidarności pt. „Z dnia na dzień”, a później był twórcą wrocławskiego Radia „Solidarność”.

Polecamy

[Dokumenty z Archiwum IPN - śledztwo, proces i egzekucja kpt. Stanisława Sojczyńskiego „Warszyca”, po raz pierwszy publikowane w całości.](#)

Materiały popularnonaukowe i multimedia:

[Cykl etiud filmowych pt. „Żołnierze Niezłomni. Żołnierze Wyklęci”:](#)

Materiały na portalu przystanekhistoria.pl

ZBIORY TEMATYCZNE

[Zbiór tematyczny: Podziemie antykomunistyczne](#)

[Zbiór tematyczny: Wolność i Niezawisłość](#)

[Zbiór tematyczny: Żołnierze Wyklęci](#)

[Zbiór tematyczny: Łukasz Ciepliński](#)

[Zbiór tematyczny: August Emil Fieldorf](#)

[Zbiór tematyczny: Witold Pilecki](#)

ARTYKUŁY

[Artykuł: Śledztwo i proces I Zarządu Głównego WiN](#)

[Artykuł: Nowe spojrzenie na WiN](#)

[Artykuł: Polskie powstanie antykomunistyczne](#)

[Artykuł: Kto Wyklęty, kto Niezłomny?](#)

[Artykuł: Artykuł Żołnierze Wyklęci – zapomniany fenomen](#)

[Artykuł: „Nie jesteśmy żadną bandą”](#)

[Artykuł: O Wolność i Niezawisłość](#)

[Artykuł: Łukasz Ciepliński – między legendą a rzeczywistością](#)

PUBLIKACJE DO POBRANIA

[Publikacja do pobrania: Wyklęci Niezłomni 1944-1963](#)

[Publikacja do pobrania: Pod czerwonym pręgiem. Proces krakowski WiN i PSL w 1947 roku](#)

[Publikacja do pobrania: Memoriał Zrzeszenia WiN do Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych](#)

[Publikacja do pobrania: Danuta Siedzikówna „Inka” \(1928–1946\)](#)

[Publikacja do pobrania: Major Hieronim Dekutowski „Zapora” \(1918–1949\)](#)

[Biuletyn IPN nr 3/2021 – Krwawa rozprawa z podziemiem](#)

[Biuletyn IPN nr 9/2020 – Nowe spojrzenie na WiN](#)

[Biuletyn IPN 3/2020 - Honor Polaka](#)

[Biuletyn IPN 3/2019 - Młodzież wyklęta](#)

[Biuletyn IPN nr 3/2018 - Powrót bohaterów](#)